

Maaliskuun orkidea

Phaius tankervilleae

Alkuperä

Phaius tankervilleae kuuluu suurilehtisimpiin orkidealajeihin ja on sukunsa eniten kasvatettu laji. Se kasvaa luonnossa meren tasolta 1 300 metriin asti. Laji kasvaa villiintyneenä myös eräillä trooppisilla saarilla kuten Havaijilla ja Länsi-Intian saarilla. Kasvupaikka on maassa yleensä korkean ruohikon suojassa varjoisissa metsänreunoissa, joskus myös avoimella kivikkomaalla humuksessa. *Phaius*-sukuun kuuluu noin 50 sekä iso- että pienikasvuista lajia, jotka ovat kotoisin laajalta alueelta Etelä-Aasiasta, Australiasta ja Tyynenmeren saarilta. Useimmat niistä ovat maaorkideoita.

Kuvaus

*Phaius tankervilleae*n lehdet ovat 50–60 sentin pituiset, parhaimmillaan kämmenten levyiset, ohuet ja poimuiset. Lehtiä on yleensä kolmesta neljään ja ne kestävät oikeassa hoidossa pitkään. Kartiomaiset varsimukulat eli pseudobulbit ovat suuret, helposti 10 cm pituiset. Kukintovarsi kasvaa varsimukulan sivusta

ja voi olla yli metrinen. Kasvuun kuluu aikaa noin kaksi kuukautta. Kukintovarren kärjessä on enimmillään 20 noin 12-senttistä kukkaa, jotka avautuvat vähitellen. Ensimmäiset kukat voivat kiihtyä jo ennen kuin viimeiset ovat auki. Teräväkärkiset sepalit ja petalit ovat tähtimäisessä asennossa. Ne ovat ulkopuolelta valkoisia ja kalpean ruskeita sisältä. Huuli on syvä trumpettimainen suppilo, jonka nielu on tummanpunainen. Huulen kärkiliuska on valkoinen.

Laji kestää hyvin aurinkoa, mutta lievä varjostus on kasvun kannalta parempi. Siitä on olemassa myös alba-muoto, jonka kukissa on vaalean kellanvihertävää ja valkoista.

Kasvatus

Kuusi vuotta sitten kukkivan *Phaius tankervilleae*n valkoinen muoto Helsingin Stockmanilla yllätti minut täysin, koska se poikkesi tyyliltään ja kooltaan muista silloisista orkideoistani. Se oli pakko hankkia. Vaihdoin kasvin keväällä isompaan ruukkuun ja pyrin lannoittamaan ja kastelemaan sitä kuten isoja kymbidejäni. Kasvualusta on ravinnepitoisempaa ja multavampaa kuin epifyyteillä. Ruukun kokoa on syytä kasvattaa hyvin pian kasvin hankinnan jälkeen, sillä yhtä aikaa on kasvussa monta uutta versoa, jotka tarvitsevat tilaa sekä runsaasti ravinteita ja vettä. Nyt kasvini on 25 cm:n ruukussa, mutta tarvinnee pian ämpärin kokoisen astian.

Ensimmäisen kesän se oli ulkona, jossa se viihtyi muuten hyvin, mutta ohuet lehdet houkuttelivat liiaksi tuholaisia. Jos kasvia pitää kesän ulkona, on syytä etsiä tuuleton paikka. Seuraavina kesinä en ole vienyt sitä ulos.

Vuoden kuluttua kasvini teki yhden kukkavanan syksyllä, vaikka kirjallisuuden mukaan sen pitäisi kukkia keväällä tai kesällä. Parina seuraavana vuonna kukkia ei tullut, sillä varsimukulat eivät kasvaneet riittävän suuriksi. Osaksi syytä oli ahtauden ja kasvin siirtelyn takia taittuneet ja vaurioituneet lehdet.

Isojen lehtien tyvi on suhteellisen kapea ja lehdet ohuet, joten taittumista tapahtuu herkästi. Enimmillään kukintovarsia on ollut kolme. Niistä kaksi kas-

voi samasta varsimukulasta, ja korkein oli yli metrin pituinen. Kukinta-aika on yleensä keväällä.

P. tankervilleae on lämpimän tai lauhkean vyöhykkeen laji. Talvella olen pitänyt sitä asuinhuoneessa 16–20 asteen tai viherhuoneessa 12–18 asteen lämpötilassa. Molemmissa huoneissa on kasvivalot. Sillä ei ole lepoaikaa, mutta talvella kastelen niukemmin kuin kesällä. Lajin sekä puna- että valkokukkainen muoto ovat helppoja ja komeita kasvatettavia, jos on tilaa isokokoisille kasveille.

Teksti ja kuvat Sirkka Talvimo

LÄHTEET

- Flora's Orchids, Timber Press 2005.
- Peter Göttfert & Anders Wigh: Sensuella Orkideer, ICA 2004.
- www.orchidspecies.com (luettu 29.12.09).